

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

**Roald
Amundsen**

(1872-1928)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1881. Üç tarafı denizlerle çevrili bir Kuzey Avrupa ülkesi olan Norveç'te bir ilkokuldayız. Öğretmen o günkü coğrafya dersinde Amundsen ve sınıf arkadaşlarına harita üzerinde ülke bulmaca oynatıyor.

Evet çocuklar. Yeni Zelanda'yı da bulduk. Avustralya'nın güneydoğusunda bir ada ülkesiymiş. Şimdi yine güney yarımküreden başka bir ülke seçelim. Örneğin Şili'yi harita üzerinde kim gösterebilecek bakalım?

Ben! Ben gösterebilirim öğretmenim!

Ben de biliyorum. Güney Amerika kıtasında. İnce uzun bir ülke.

Elinle koymuş gibi buldun Simit. Bravo!

Demek ki neymiş? Şili, Arjantin'in batı komşusuymuş. Teşekkürler Berta.

Ne oldu Roald? Ekleyeceğin bir şey mi var?

Hayır öğretmenim. Arjantin ve Avustralya'nın altındaki şu büyük, beyaz bölgenin neresi olduğunu merak ettim. Neden orada bu kadar az yazı var?

Orası Antarktika kıtası Roald. Buzla kaplı olduğu için beyaz gösterilmiş. O kadar soğuk bir yer ki kimse yaşamıyor; ülkeleri, kentleri yok. Üzerinde az yazı olmasının nedeni bu.

Antartika'yı soruyor, değil mi Peynir?

Evet ama adı "Antartika" değil, "Antarktika" Simitçiğim.

İnsanlar yaşamasa da penguenler yaşıyor ya! Ankarttika yerine "penguenler ülkesi" deselermiş keşke!

Ha ha ha! Ankarttika değil. Antarktika, Antarktika.

Amundsen bir yandan okur, diğer yandan ailesinin deniz ticaretiyle uğraşıyor olması sayesinde denizcilik üzerine pek çok bilgi edinme ve deneyim kazanma olanağı bulur. On altı yaşındayken kaptanlığını babasının yaptığı bir gemide tayfaların sohbetine kulak misafiri olur.

Duydun mu Mildor? Şampiyon kayakçımız Nansen bir bilimsel araştırma grubuyla koca Grönland'ı bir baştan bir başa yürüyerek geçmiş! Ne büyük cesaret, değil mi?

Evet Knut. Geçen hafta limandayken gazetede okumuştum bu haberi. Bilim uğruna neler yapıyor insanlar. Neyse, tut bakalım şu halatın ucunu, hazırlığa başlayalım. Birkaç saate limana varmış olacağız.

Ben de bir gün böyle yerler görebilecek miyim acaba?

Aa, Nansen! Hani öyküsünü okumuştuk burada. İlginç bir adı vardı... Neydi, neydi?

Fridtjof. Fridtjof Nansen!

Yıllar geçer. Roald Amundsen üniversitede tıp eğitimi görürken bir yandan da değişik gemicilik teknikleri, yeni gemi teknolojileri ve bilimsel denizcilik yöntemleri konusunda kendini geliştirir. Sonunda içindeki uzak denizlere açılma arzusu ve keşfetme duygusu ağır basar. Kuzey denizlerinde yaptığı keşif gezileriyle ulusal bir kahraman haline gelen vatandaş Nansen'in yolunu izlemeye karar verir. İlk hedefinde kimsenin o güne kadar gemiyle baştan başa geçmeyi başaramadığı bir deniz yolu vardır: Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanus'u Amerika kıtasının kuzeyinden birbirine bağlayan Kuzeybatı Geçidi!

Amundsen bilimsel verileri esas alır, bu veriler doğrultusunda olası aksilikleri öngörerek iyi bir yolculuk planı yapar ve gemisini çoğun elverdiği en iyi teknolojilerle donatır. Bunun sonucunda da Kuzeybatı Geçidi'nin baştan sona gemiyle aşılabileceğini kanıtlayan ilk denizci olur.

Neden Panama Kanalı'ndan geçmemiş ki?

Panama Kanalı o yıllarda daha açılmamış da ondan Simitçiğim.

Bir sonraki hedefi Kuzey Kutup Noktası'na ulaşan ilk insan olmaktır. Ancak tam yolculuk hazırlıklarını başlatacakken bu hayali bir başka kâşifin gerçekleştirdiği haberini alır.

Hah! Başına iş çıkardı, gördün mü? Coğrafi keşif yapacağım derken karda tipide yolunu kaybetmese bari.

Kaybederse de penguenlere sorar bulur. Ha ha ha!

Amundsen planını uygulamaya koyar. Bir süre sonra bu zorlu yolculuğa uygun şekilde donatılan Fram adlı bilimsel araştırma gemisi Norveç'ten yola çıkmaya hazırdır.

Ölçüm aletleri? Tamam.
Araştırma ekibi? Tamam.
Çadırlar? Tamam.
Kızaklar? Tamam.
Köpekler? Tamam.
Erzak? Tamam.
Yakıt? Tamam...

Hepsi tamam da bu kadar köpeğin gemide ne işi var? Amundsen çok mu seviyormuş köpekleri?

Antarktika'daki yolculuk boyunca kızakları onlar çekecek Simitçiğim.

Fram yaklaşık 24.000 kilometre süren bir deniz yolculuğunun ardından altı ay sonra Balinalar Körfezi'ne ulaşır. Kalan 1270 kilometrelik yol buzla kaplı kıtada kızaklarla kat edilecektir.

Ha ha ha! 1270 kilometre neredeyse İstanbul'la Artvin arasındaki uzaklık kadar Simitçiğim. Üstelik kııda değil, karda yürüyecekler ve karşılarında olağanüstü düşük hava sıcaklıklarında aşmak zorunda oldukları dağlar da var.

Eh, bir şey kalmamış. Saatte 5 kilometre yürüseler, günde 10 saatten...

Haklıymışsın Peynirciğim. Bu fırtınalı havayı görmek bile üşüttü beni. Ne kadar güç bir işe kalkışmış Amundsen Abi!

Sorma. Battaniyenin altına giresim geldi benim de.

Oh! Başlarına bir şey gelmediğine sevindim. Sağ salim geri de dönmüşler mi peki?

Dönmüşler, dönmüşler. Merak etme.

Kendisinin ve ekibinin bu zorlu yolculukta hayatta kalabilmesi için hazırladığı donanımı bilimin ışığıyla çok iyi kullanan, akıllıca kararlar vererek hava koşulları gerektirdiğinde uzun kamplar yapan, coğrafi yapı elvermediğinde rotasını değiştiren Roald Amundsen, Antarktika'ya ayak bastıktan tam 11 ay sonra, 14 Aralık 1911 tarihinde Güney Kutup Noktası'na ulaşır.

Sembolik anlamı çok büyük olan bu başarının ardından Antarktika kıtası, insanlar için "ayak basılmaz" denen bir yer olmaktan çıktı. Günümüzde kıtada pek çok ülkeye ait düzinelerce bilimsel araştırma istasyonu bulunmaktadır.